

Premierzy Polski po 1989 r.

Mateusz Morawiecki (ur. 1968)

Prezes Rady Ministrów od 2017 r. Polityk Prawa i Sprawiedliwości. W latach 2007–2015 prezes zarządu jednego z banków. Wiceprezes Rady Ministrów (2015–2017), w latach 2015–2016 minister rozwoju, a następnie minister rozwoju i finansów (2016–2018).

Fot. PAP/Reuters Pool/Francois Lenoir

Beata Szydło (ur. 1963)

Prezes Rady Ministrów w latach 2015 – 2017, a następnie wiceprezes Rady Ministrów. Polityk Prawa i Sprawiedliwości, od 2010 r. jego wiceprezes. W sejmie zasiada od 2005 r. Funkcję premiera objęła w listopadzie 2015 r. po wyborach parlamentarnych, w których PiS uzyskał bezwzględną większość mandatów w sejmie (235 na 460). Jej gabinet jest pierwszym po 1989 r. rządem jednopartyjnym.

Fot. REPORTER/Stefan Maszewski

Ewa Kopacz (ur. 1956)

Prezes Rady Ministrów w latach 2014–2015. Polityk Platformy Obywatelskiej, w latach 2014–2016 jej przewodnicząca. W sejmie zasiada od 2001 r. W pierwszym rządzie Donalda Tuska pełniła funkcję minister zdrowia. W latach 2011–2014 marszałek sejmu. Na czele rządu koalicyjnego PO–PSL stanęła we wrześniu 2014 r. po ustąpieniu Donalda Tuska. W listopadzie 2015 r. po przegranej PO w wyborach parlamentarnych podała swój rząd do dymisji.

Fot. BE&W/Donat Brykczyński

Donald Tusk (ur. 1957)

Prezes Rady Ministrów w latach 2007–2014. Był najdłużej sprawującym swoją funkcję premierem po 1989 r. W okresie PRL działał w opozycji. W latach 90. był przewodniczącym Kongresu Liberalno-Demokratycznego, a następnie jednym z liderów Unii Wolności. Współzałożyciel, a w latach 2003–2014 przewodniczący Platformy Obywatelskiej. Po zwycięstwie w wyborach parlamentarnych w 2007 i 2011 r. został premierem rządów koalicyjnych PO–PSL. 30 sierpnia 2014 r. został wybrany na stanowisko przewodniczącego Rady Europejskiej, zwyczajowo nazywanego prezydentem Unii Europejskiej. W związku z tym we wrześniu 2014 r. podał swój rząd do dymisji.

Rządy kierowane przez Donalda Tuska przeprowadziły kilka istotnych reform, m.in.:

- wydłużenie wieku przechodzenia na emeryturę do 67 roku życia (wcześniej wynosił on 60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn),
- rozdzielenie funkcji ministra sprawiedliwości i prokuratora generalnego,
- wprowadzenie obowiązku szkolnego dla sześciolatków,
- reforma Otwartych Funduszy Emerytalnych (OFE) – około 50% procent oszczędności zgromadzonych w funduszach przeniesiono do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wprowadzono dobrowolność oszczędzania w OFE.

W polityce zagranicznej położono nacisk na współpracę w ramach Unii Europejskiej. W 2009 r. z inicjatywy Polski i Szwecji uruchomiono Politykę Wschodnią – unijny program zacieśniania relacji z Ukrainą, Białorusią, Gruzją, Mołdawią, Armenią i Azerbejdżanem. Jego rozwój był jednym z priorytetów polskiej prezydencji w Radzie UE w 2011 r.

Fot. East News/Piotr Bławicki

Jarosław Kaczyński (ur. 1949)

Prezes Rady Ministrów w latach 2006–2007. W okresie PRL działacz opozycji, uczestnik obrad Okrągłego Stołu (1989 r.). Założyciel i prezes Porozumienia Centrum (w latach 1990–1998). W 2001 r. wspólnie z bratem Lechem założył partię Prawo i Sprawiedliwość – od 2003 r. jest jej prezesem. Funkcję premiera objął w lipcu 2006 r., po ustąpieniu Kazimierza Marcinkiewicza. Pełnił ją do listopada 2007 r., gdy podał się do dymisji po przegranych przedterminowych wyborach parlamentarnych. Założenia polityki wewnętrznej rządu Kaczyńskiego przypominały program poprzedniego gabinetu. Przyjęto nową ustawę lustracyjną, zreformowano wojskowe służby specjalne (rozwiązano Wojskowe Służby Informacyjne). W polityce zagranicznej rząd Kaczyńskiego dążył do zapisania w traktacie lizbońskim rozwiązań, które wzmocniłyby pozycję średnich państw, w tym Polski. Podjął także próby zacieśnienia współpracy wojskowej z USA (rozmowy w sprawie budowy w Polsce elementów tarczy antyrakietowej).

Fot. BE&W/Henryk Jackowski

Kazimierz Marcinkiewicz (ur. 1959)

Prezes Rady Ministrów w latach 2005–2006. W okresie PRL działał w opozycji. W latach 90. należał do Zjednoczenia Chrześcijańsko-Narodowego (był jednym z czołowych działaczy), a następnie do Prawa i Sprawiedliwości. W latach 2007–2008 był dyrektorem Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju. Funkcję premiera objął w październiku 2005 r. z rekomendacji Jarosława Kaczyńskiego, po wyborach parlamentarnych wygranych przez PiS. W swoim exposé Kazimierz Marcinkiewicz zapowiedział przeprowadzenie zasadniczych zmian w organizacji państwa (projekt budowy IV Rzeczypospolitej). Od momentu powstania przez większość czasu rząd Marcinkiewicza miał charakter mniejszościowy. W okresie jego funkcjonowania uchwalono ustawę o powołaniu Centralnego Biura Antykorupcyjnego (2006 r.) i powołano sądy 24-godzinne (rozpatrujące sprawy karne w trybie przyspieszonym). Największym osiągnięciem rządu w polityce zagranicznej było wynegocjowanie bardzo korzystnego dla Polski budżetu unijnego na lata 2007–2013. W lipcu 2006 r. Kazimierz Marcinkiewicz podał się do dymisji.

Fot. BE&W/Henryk Jackowski

Marek Belka (ur. 1952)

Prezes Rady Ministrów w latach 2004–2005, od 2010 r. prezes Narodowego Banku Polskiego. W latach 1997 i 2001–2002 pełnił funkcję wicepremiera oraz ministra finansów w rządach lewicowych. Był pomysłodawcą wprowadzenia podatku od zysków kapitałowych, nazwanego podatkiem Belki. Funkcję premiera objął po ustąpieniu Leszka Millera, jako kandydat zaproponowany przez prezydenta Kwaśniewskiego. Gabinet Belki od początku miał charakter mniejszościowy (popierał go tylko SLD), mimo to przetrwał do końca kadencji sejm.

Fot. FORUM/Darek Golik

Leszek Miller (ur. 1946)

Prezes Rady Ministrów w latach 2001–2004, wieloletni przewodniczący Sojuszu Lewicy Demokratycznej. W okresie PRL członek Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (w latach 1989–1990 należał do jej ścisłego kierownictwa), uczestnik obrad Okrągłego Stołu (1989 r.). W latach 90. sprawował mandat poselski i pełnił funkcje ministerialne w rządach lewicowych. W 2001 r. poprowadził koalicję SLD–UP do zwycięstwa w wyborach parlamentarnych i stanął na czele rządu koalicyjnego SLD–UP–PSL.

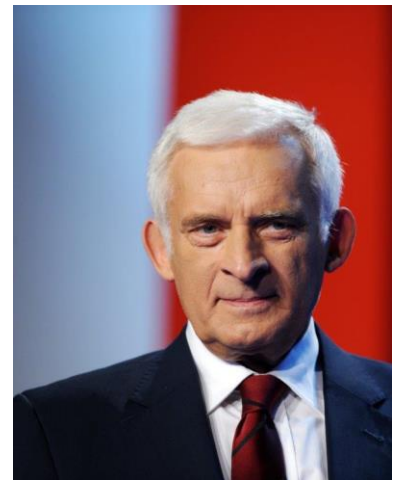
W polityce zagranicznej rząd Millera zakończył negocjacje w sprawie przystąpienia Polski do UE. Traktat akcesyjny podpisano w 2003 r. w Atenach, a 1 maja 2004 r. Polska stała się członkiem wspólnoty. Równocześnie rząd realizował kurs proamerykański: w 2003 r. Polska poparła amerykańską interwencję w Iraku i wysłała tam swoich żołnierzy. W ramach polityki wewnętrznej przeprowadzono reformę służb specjalnych (zlikwidowano Urząd Ochrony Państwa, a w jego miejsce powołano Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencję Wywiadu) i służby zdrowia (zamiast kas chorych utworzono Narodowy Fundusz Zdrowia). Pozycję premiera osłabiło ujawnienie pod koniec 2002 r. tzw. afery Rywina. Badająca sprawę sejmowa komisja śledcza ujawniła sieć nieformalnych powiązań między światem biznesu i politykami obozu rządzącego. Doszło również do rozłamu w SLD. W maju 2004 r. Leszek Miller podał się do dymisji.

Fot. BE&W/Donat Brykczyński

Jerzy Buzek (ur. 1940)

Prezes Rady Ministrów w latach 1997–2001; od 2004 r. poseł do Parlamentu Europejskiego z ramienia Platformy Obywatelskiej, w latach 2009–2012 jego przewodniczący. Funkcję premiera rządu koalicyjnego AWS–UW objął w październiku 1997 r. po wyborach parlamentarnych. Rząd Jerzego Buzka przeprowadził cztery ważne reformy:

- administracji – wprowadzono trójstopniowy podział terytorialny państwa na gminy, powiaty i województwa, liczbę województw zmniejszono do 16,
- systemu oświaty – utworzono trzyletnie gimnazja, a czas nauki w szkole podstawowej skrócono do sześciu lat,
- emerytalną – utworzono obowiązkowe prywatne fundusze emerytalne (OFE),
- służby zdrowia – powołano 16 regionalnych kas chorych, wprowadzono instytucję lekarza pierwszego kontaktu (rodzinnego).

Ponadto uchwalono ustawę lustracyjną i powołano do życia Instytut Pamięci Narodowej. W polityce zagranicznej zakończono proces akcesji do NATO, co ostatecznie nastąpiło w marcu 1999 r. Rozpoczęto także negocjacje związane z przystąpieniem Polski do UE.

W połowie 2000 r. z koalicji rządowej wystąpiła UW. Rząd Jerzego Buzka stał się gabinetem mniejszościowym, jednak zdołał przetrwać do końca kadencji sejmu.

Fot. BE&W/Donat Brykczyński

Włodzimierz Cimoszewicz (ur. 1950)

Prezes Rady Ministrów w latach 1996–1997, minister spraw zagranicznych w rządzie Leszka Millera, a następnie marszałek sejmu; w parlamencie zasiada niemal nieprzerwanie od 1989 r.: do 2005 r. jako poseł Sojuszu Lewicy Demokratycznej, od 2007 r. jako senator niezależny. Na czele rządu SLD–PSL stanął w lutym 1996 r. po ustąpieniu Józefa Oleksego. Jego gabinet zreformował administrację rządową, m.in. utworzono Ministerstwo Gospodarki, Kancelarię Prezesa Rady Ministrów (aparatus pomocniczy premiera) i Komitet Integracji Europejskiej, a w urzędach powołano korpus służby cywilnej. Zakończono także prace nad nową konstytucją – Zgromadzenie Narodowe uchwaliło ją 2 kwietnia 1997 r. Rząd Cimoszewicza przetrwał do końca kadencji sejmu.

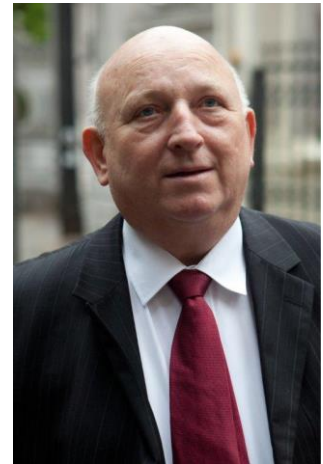

Fot. BE&W/Donat Brykczyński

Józef Oleksy (1946–2015)

Prezes Rady Ministrów w latach 1995–1996, dwukrotnie marszałek sejmu, jeden z liderów Socjaldemokracji Rzeczypospolitej Polskiej i Sojuszu Lewicy Demokratycznej. Na czele koalicyjnego rządu SLD–PSL stanął w marcu 1995 r. po odwołaniu Waldemara Pawlaka. Został oskarżony przez ministra spraw wewnętrznych Andrzeja Milczanowskiego o szpiegostwo na rzecz Rosji (tzw. sprawa Oleksego), co sprawiło, że na początku 1996 r. podał się do dymisji. Prowadzone później przez prokuraturę i komisję sejmową postępowanie wyjaśniające nie potwierdziło tych zarzutów.

Fot. BE&W/Rajmund Nafalski

Waldemar Pawlak (ur. 1959)

Prezes Rady Ministrów w latach 1993–1995, wicepremier i minister gospodarki w latach 2007–2012, wieloletni prezes Polskiego Stronnictwa Ludowego. W październiku 1993 r. Waldemar Pawlak stanął na czele rządu koalicyjnego SLD–PSL. W polityce zagranicznej kontynuował starania na rzecz integracji ze strukturami zachodnimi: Polska przystąpiła do natowskiego programu Partnerstwo dla pokoju, złożono również formalny wniosek o przyjęcie do UE. W polityce wewnętrznej rząd zaniechał prac nad niektórymi reformami rozpoczętymi przez poprzedni gabinet (np. samorządu, oświaty). Konflikty w koalicji oraz negatywne nastawienie do rządu prezydenta Wałęsy spowodowały, że w marcu 1995 r. sejm odwołał Waldemara Pawlaka z funkcji premiera.

Fot. BE&W/Henryk Jackowski

Hanna Suchocka (ur. 1946)

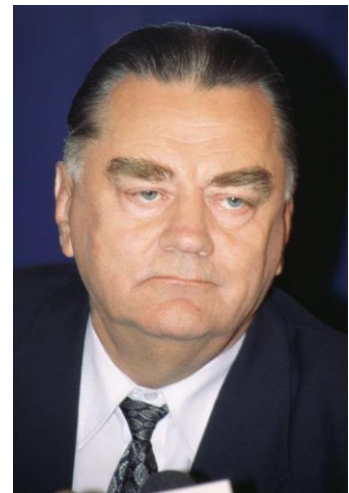
Prezes Rady Ministrów w latach 1992–1993, minister sprawiedliwości w rządzie Jerzego Buzka, ambasador Polski w Watykanie w latach 2001–2013; polityk Unii Demokratycznej i Unii Wolności. Rząd Hanny Suchockiej został powołany w lipcu 1992 r. Koalicję rządową tworzyło kilka ugrupowań, m.in. Unia Demokratyczna, Kongres Liberalno-Demokratyczny i Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe. W polityce wewnętrznej rząd przyspieszył prywatyzację, wprowadził podatek VAT i rozpoczął prace nad reformą administracyjną. W 1992 r. sejm uchwalił tzw. małą konstytucję, która regulowała relacje między najwyższymi organami państwa. W polityce zagranicznej kontynuowano starania o zacieśnienie relacji z NATO. W 1993 r. podpisano konkordat ze Stolicą Apostolską. W maju 1993 r. sejm uchwalił wotum nieufności wobec rządu, prezydent jednak nie przyjął dymisji Rady Ministrów i zdecydował się rozwiązać parlament. W tej sytuacji gabinet Hanny Suchockiej funkcjonował aż do październikowych wyborów parlamentarnych, po których powołano rząd Waldemara Pawlaka.

Fot. FORUM/Adam Chelstowski

Jan Olszewski (ur. 1930)

Prezes Rady Ministrów w latach 1991–1992. W okresie PRL działacz opozycji, obrońca opozycjonistów w procesach politycznych, uczestnik obrad Okrągłego Stołu (1989 r.). Polityk Porozumienia Centrum, a następnie założyciel i przewodniczący Ruchu dla Rzeczypospolitej i Ruchu Odbudowy Polski. Rząd Jana Olszewskiego został powołany w grudniu 1991 r. Przez cały okres funkcjonowania miał charakter mniejszościowy – tworząca go koalicja Porozumienia Centrum, Zjednoczenia Chrześcijańsko-Narodowego i dwóch innych partii prawicowych miała w sejmie zaledwie 114 mandatów. Rząd Olszewskiego jako pierwszy wyraźnie zadeklarował chęć przystąpienia Polski do NATO. Dążył także do zacieśnienia relacji z Ukrainą (podpisano traktat o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy) i poprawy relacji z Litwą. W polityce wewnętrznej podjęto próby rozliczenia komunistycznej przeszłości. Sejm przyjął uchwałę o uznaniu stanu wojennego za nielegalny, podjęto również próbę lustracji (tzw. lista Macierewicza). Te ostatnie działania napotkały silny opór części posłów i prezydenta Wałęsy. Na początku czerwca 1992 r. sejm wyraził rządowi wotum nieufności.

BE&W/Piotr Jaczewski

Jan Krzysztof Bielecki (ur. 1951)

Prezes Rady Ministrów od stycznia do grudnia 1991 r. W latach 80. działacz opozycji, po 1989 r. polityk Kongresu Liberalno-Demokratycznego, a następnie Unii Wolności i Platformy Obywatelskiej. Bielecki kontynuował politykę wewnętrzną i zagraniczną poprzedniego rządu. Swoje stanowiska utrzymali Leszek Balcerowicz i Krzysztof Skubiszewski. Zawarto traktaty o przyjaźni i współpracy z Niemcami, Francją i Wielką Brytanią. W 1991 r. Polska stała się członkiem Rady Europy, zakończono również negocjacje związane z umową stowarzyszeniową z EWG. Wobec postępującego rozpadu ZSRR rząd Bieleckiego nawiązał stosunki dyplomatyczne z byłymi republikami radzieckimi. Duży nacisk położono na rozwój współpracy regionalnej: powołano Trójkąt Weimarski i Trójkąt Wyszehradzki; Polska przystąpiła też do Pentagonale.

Fot. BE&W/Paweł Wodzyński

Tadeusz Mazowiecki (1927–2013)

Prezes Rady Ministrów w latach 1989–1990. W latach 60. zasiadał w sejmie PRL z ramienia katolickiego ugrupowania Znak, następnie związał się z opozycją. Należał do najbliższych doradców Lecha Wałęsy; uczestniczył w obradach Okrągłego Stołu (1989 r.). W latach 1990–1995 kierował Unią Demokratyczną, a następnie Unią Wolności (powstała wskutek połączenia Unii Demokratycznej z Kongresem Liberalno-Demokratycznym). Funkcję premiera objął w sierpniu 1989 r. W skład jego gabinetu weszli przedstawiciele opozycji solidarnościowej i dotychczasowego obozu rządzącego. Ministrem finansów został Leszek Balcerowicz, a ministrem spraw zagranicznych – Krzysztof Skubiszewski. W polityce wewnętrznej celami rządu były demokratyzacja państwa, stabilizacja gospodarki i przyjęcie reguł wolnorynkowych (tzw. plan Balcerowicza). W polityce zagranicznej rząd dążył do ustanowienia partnerskich relacji ze Związkiem Radzieckim i podjął działania na rzecz zbliżenia z Zachodem, m.in. złożono wnioski o przyjęcie do Rady Europy i stowarzyszenie z EWG. W listopadzie 1990 r. po przegranej w wyborach prezydenckich Tadeusz Mazowiecki zrezygnował z funkcji premiera.

Fot. BE&W/Ullsteinbild Axel Springer Syndication GmbH

